

Obzvlášť my, obyvatelia našej drahej vlasti uhorskej máme s úprimným venovaním a pozdvihnutím srdca svojho k Bohu sláviť sviatky vianočné. Práve bude tomu deväťsto rokov, čo svätý Štefan náš prvý kráľ uhorský pokrstil sa, prijímúc učenie Spasiteľovo v starom meste Ostrihome, aby i on slúžil za príklad jako verný kresťan svojim poddaným. U nás nešírilo sa poznanie Boha a Spasiteľa plameňom meča, lež samé sväté slová apoštolské vnikaly v srdcia pohanských predkov našich, ktorí poznaním svätej pravdy korili sa Všemohúcemu Bohu. Nevymazateľne hlboko vryly sa v srdcia uhorských obyvateľov slová Kristove: Miluj blížneho svojho ako seba samého! a tieto slová boly, sú a, Bože daj, i zostanú základom ďalšieho spolužitia nášho, blaha nášho, vývinu nášho. Tieto slová Ježišove sú tou nezničiteľnou páskou, ktorá objíma celé obyvateľstvo uhorské bez rozdielu viery a reči a túto pásku nepodarilo sa pretrhnúť žiadnemu nepriateľovi vlasti, lebo spojenie ňou cez tisícletie odolali sme všetkým ťažkým úderom osudu. Len vo vzájomnej láske obyvateľstva uhorského spočívala a spočíva tá nepremožiteľná sila, ktorá nás zachránila pred úplným vypleniením od Tatárov, pred mučením od Turka a všetkých nepriateľov našich. Na tejto páske zlomily sa všetky rozopry vnútorné, všetky útoky namerané na jednomyslnosť obyvateľstva uhorského a zmarila sa na nej každá neúprimná, falošná snaha.

Zaštepnie tejto lásky v srdcia naše je naším najväčším dedičstvom po predkoch, naším najväčším pokladom.

Oslavujme Pána Boha, že nám soslal svojho Syna a plesajme v deň jeho narodenia, že jeho sväté slová rozniecujú srdcia naše k láske k blížnemu. Upevňujme sa v jeho svätej pravde, aby sme i naďalej spojenie páskou jeho slov v láske mohli spievať: «Sláva Bohu na výsostach a pokoj ľuďom dobrej vôle na zemi!»

Slovo k rodákam.

Zas svätíme Vianoce: prvý to základný sviatok kresťanstva. Či že ich ale ozaj svätíme? Bohužiaľ z väčšej čiastky len by sme mali svätiť. Vianoce ľud náš menuje *hodami* a Svätvečer týchže: *Štedrým* večerom. A skutočne veľká čiastka kresťanov i v tomto hlboko významnom sviatku najviac len telesné hody vidí a hľadá a

Štedrý večer si ani ináč predstavíť nevie, ako že je on a má byť štedrý na dary, bohatý na pokrm, slovom sviatkom telesného dobrobytu, rozkoše a zábavy.

Málo je tých a takých, ktorí vedia a tešia sa, že nám nekonečná dobrota, milosť a láska Božia zoslaním Spasiteľa a Vykupiteľa pripravila hody duševné, že štedrejší večer pre ľudstvo ani len myslieť sa nedá nad ten, v ktorom Syn Boží jednorodzený sostúpil s nebies, vzal na seba telo ľudské, aby nás ratoval, vykúpil a sebe posvätil.

No ľudstvo telesné hody hľadá, a bohúžiaľ nie títo hojnospam pokrmmov a nápojov sa tešiaci hmotári sú tí, ktorí sviatok narodenia Spasiteľa zle užívajú, — oj nie! — máme ešte aj horších.

Milliony ľudí žije ešte i dnes na zemi, ktorí nepoznajú a nevyznávajú Krista, ktorí tedy v nevedomosti svojej alebo v nevere pohrúžení o vianočnom sviatku nevedia, tenže nesvätia alebo ani svätiť nechcú. No ani títo a takýto nie sú tí najplanší — oj nie! — máme veru ešte aj planších.

Pán Boh je jeden a jeden je jednorodzený Syn jeho: Ježiš Kristus náš Spasiteľ. Jedna je pravda ním hlásaná, jedno učenie, jedno a to samé evanjelium: a vyznavači jeho delia sa na nesčíslné sekty. Ako rimanskí žoldnéri na Golgote delili sa s odevom Ježiša a losovali oň; tak teraz zpupní a pyšní kresťania hryzú a pravotia sa medzi sebou o jeho Božskú osobu a o jeho Božské učenie k urážke a k zneváženiu vlastnej neceniteľnej viery a ku škodoradosti inovercov a nevercov. Nežijú tak a nekonajú, aby ich Kristus Pán privinul k sebe, lež oni si ho osvoja a druhých oň olúpíť sa snažia. Nie Pán volí si slúžobníkov svojich z pomedzi čítiteľov, ale títo ho chcú donútiť, aby len ich prijal a ostatných zavrhnul. Ó, slepá drzosť a pýcha ľudská, kedy že prídeš k zaslúženému pádu?

Ako s Božskou osobou Spasiteľa, tak nakladajú aj s jeho učením. Oni mu dávajú význam a obsah. Oni ho vysvetľujú mýlnym a obmedzeným rozumom a oni opovažujú sa klásť mu medze a hranice. Rovnými sa chcjú robiť Pánu Bohu, ako kedysi Nabuchodonozor, dokial nepríde zaslúžený pád a — porážka.

No my kresťania sme a vieme, že kresťanom je ten, kto verí v Pána Boha a Syna jeho, a prikázania jeho plní, ktoré nie sú ťažké. Summa prikázani Božích vedľa slov Spasiteľa je: «Milovať budež Pána Boha svojho z celého srdca svojho, a z všetkej duše svojej, a zo všetkej mysle svojej i zo všetkých síl svojich; a blížneho svojho ako seba samého.» Základ kresťanstva je tedy *láska*: láska k Pánu Bohu a blížnemu. Kto jednej nemá, nemá ani druhej. Kto miluje Pána Boha, milovať musí aj blížneho, le o ak nie, ne-

plniac jeho svätý príkaz, nemiluje ani Pána Boha. A kto je blížny? V podobenstve o Samaritánovi ukázal a vysvetlil nám Pán, poučiac veškeré ľudstvo, že v protive s náukou Izraelu, dľa ktorej len žid bol blížnym židovi, my všetci bez rozdielu blížnymi sme jedni druhým. Ba ďalej išiel vyučujúc poslucháčov svojich, keď čo blížnych aj nepriateľov kázal milovať a týmže dobre činiť. A čo vidíme vo svete? Vidíme, bohužiaľ a ku hanbe kresťanstva samé sekty a kasty, ktoré sa zo všeobecného nerozlučného sväzku synovstva Božieho vylučujú, ba seba stotožňujú s ním, iných z neho na spôsob fariseov vytvárajú. Vymysleli novú teóriu o blížnych, deliacu týchže na bližších a ďalších bližných, hovoriac, že spoluvrec je bližší, inovrec ďalší a neverec najďalší bližny. A toto hovoria a hlásajú tí, ktorí seba za jedine pravoverných vyhlasujú, a iných skrúšene veriacich z lona cirkve vytvárajú.

Že nekresťanským počínaním je to, sami najlepšie vedia, vedieť musia, lebo veď príkaz Boží je zreteľný a príklad Spasiteľa i apoštolov zrejmy.

Láska kresťanská práve to prikazuje, aby sme sa o blúdiacich starali, ich podporovali, vyučovali a do spolku pravých čitateľov Pána Boha uviedli. Cesty môžu byť rozličné, len vôľu a vieru majme rovnú, verme v trojjediného Pána Boha: Stvoriteľa, Vykupiteľa a Posvätimeľa nášho.

Kto v duchu tomto svätí narodenie Pána, ten svätí ho slušne a opravdove. Kto ale ešte aj vieru za nástroj k dosaženiu vecí svetských upotrebí, ten znevažuje, nadužíva, uráža vieru. Kto cirkev, sviatosti, ba samú Božskú osobu Spasiteľa za prápor kortesačky nadužíva, ten je horší od pohana a nezaľúži, aby bol kresťanom pomenovaný.

No Pán Boh je veľký, on sa nedá vysmievať, a náš Pán ako za onoho času vyhnal z chrámu predavačov a peňazomencov, tak vyzenie zo svätine kresťanského života oných ztrestencov, ktorí meno jeho k osobným sobeckým cieľom v hnusnej kortesačke nadužívajú.

My ale skrúšene modlíme sa: Sláva na výsostach Bohu a na zemi pokoj ľudomd obrej vôle!

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Čo bude s kvótou. Nezastaviteľnou rýchlosťou blížime sa ku koncu roka a uhorský snem ešte vždy preťahuje pojednávanie návrhu o kvóte. Kossuthovská strana predsavzala si, že prekazí možnosť toho, aby návrh zákona o povýšení kvóty bol do konca roka prijatý. A úmysel

tento aj statočne prevádza, lebo členovia jej deň po deň hovoria siahodlhé reči proti kvóte a tak čas ubieha. Tentoraz je ale namáhanie Kossuthovskej strany úplne daromné, úplne bezcieľne, lebo z návrhu zákona o kvóte nebol by sa stal zákon do konca roka ani v tom páde, keď by Kossuthovská strana nebola zaviedla proti nemu tubú obštrukciu. Návrh tento bude najbližšie snatý s denného poriadku preto, lebo niet výhľadu nato, žeby ho rakúska ríšska rada prijala asíce preto ho neprijme, lebo najbližšie bude rozpustená, že prečo, to najde et čitateľ dolu nižšie, kde hovoríme o rakúskom politickom rozpoležení.

Koncom roku tedy zase kráľ ustáli kvótu asíce pravdepodobne tak, jako je to obsažené v návrhu zákona, že na Uhorsko vyvrhne 34 a 4 desatiny, na Rakúsko ale 65 a 6 desatín. Následkom toho ale že sa z návrhu zákona o kvóte nestal do konca roka zákon a tak prinútený bol kráľ kvótu určiť, budúceho roku vyskytnú sa nové zápletky. Predovšetkým nadhadzuje sa otázka, či kvótové výbory nemajú znovu vyjednávať ohľadom kvóty, za druhé keď sa aj odhliadne od toho, aby kvótové výbory začaly od začiatku prácu svoju, isté je, že v sneme pojednávanie začne sa zase od začiatku a tak ten čas, ktorý bol teraz obrátený na pojednávanie kvóty, je úplne ztratený. Veru nevieme jaksi z miesta, vždy sa navrátime ta, kde sme už boli.

Predĺženie snemových zasadání. V minulom čísle boli sme pripomenuli, že zasadania snemovne na návrh ministerského predsedu budú predĺžené o jednu hodinu do tých čias, kým návrh zákona o kvóte nebude vyba-vený. Návrh tento bol minulý piatok zadaný, a v sobotu po krátkej dišpute prijatý, takže zasadania len od pondelku trvajú o hodinu dlhšie.

Ministerský predseda Széll vo Viedni. Ministerský predseda Széll bol v nedeľu vo Viedni. Najsamprv bol na výsluchu u kráľa, ktorému referoval o bežných záležitostiach a zatým vyjednával s rakúskym ministerským predsedom v otázke návrhu zákona o zpätprina- vrátení potravných daní. Rakúska vláda nenie vstave previesť, aby rakúska ríšska rada návrh tento do konca roka prijala a tak chcela od uhorskej vlády vymôcť pre- dlženie termínu. Ministerský predseda ale nepovolil ani povoliť nemohol, lebo tento návrh uhorský snem už prijal, kráľ sankcionoval a tak stal sa u nás zákonom a prvým januárom vstúpi do života, a sám ministerský predseda viackrát osvedčil sa v sneme, že bez ohľadu na to, čo sa stane v Rakúsku, uhorská vláda zadováži platnosť tomuto zákonu, jak inak nie, tak tým spôsobom, že postaví na hranice rakúske financov, ktorí odania z Rakúska sem donesený špirituss cukor, pivo atď. Následkom toho, že náš ministerský predseda nepovolil k predĺženiu termínu, rakúsky ministerský predseda musí sa poďakovať.

Korunný fiškus. 1-vým januárom budúceho roku vstúpi do života zákon o novom trestnom pokračovaní, v smysle ktorého poroty budú súdiť nielen nad novinár-

skými priestupkami, lež aj nad mnohými inými priestupkami. Uvedením do života tohoto zákona rozmnoží sa značne aj počet kráľovských fiškusov, nad ktorými bude stáť korunný fiškus. Na toto vysoké a zodpovednosti plné miesto vymenoval kráľ Eugena Hammersberga terajšieho hlavného budapeštianskeho kráľovského fiškusa. Hammerberg je pomerne ešte mladý človek, narodil sa totižto roku 1845. v Košiciach.

Zničený vyslanecký mandát. O Francovi Simovi, sentseskom ablegátovi, hovorilo sa toľko, jako o žiadnom inom vyslancovi. Pravda reč bola o ňom tak často preto, lebo súdy ustavične žiadaly jeho vydanie. Teraz už prestanú bezprestajne chodiť príписы súdov o vydanie jeho, lebo snem po tieto dni zrušil jeho mandát a predseda snemovne Perczel už aj porobil poriadky straniva novej voľby. Mandát Simov preto bol zrušený, lebo ešte v lete padol do konkursu.

Nový rok v politike. Z príležitosti Nového roku predsedu snemovne v mene liberálnej strany pozdravil Aurél Münnich, predseda liberálnej strany baróna Podmaniczkeho Imrich Hódossy a ministerského predsedu gróf Albin Csáky.

Z Rakúska. Politické pomery v Rakúsku miesto toho aby sa čistily, ešte lepšie sa zamotávajú. Dnes je už isté, že rakúska ríšska rada pod žiadanou podmienkou neprijme do 1-ho januára návrh zákona o zpäťprinavratení potravných daní. Prijatie návrhu prekazili Česi, ktorí zaviedli proti tomuto návrhu obštrukciu len preto, aby srútili terajšieho ministerského predsedu grófa Claryho. Ponevác ale návrh tento do 1-ho januára musí sa stať zákonom, lebo ináčej dneskajšie úplne spoločné colné územie bude rozdvojené, nakoľko uhorská vláda postaví na hranice financov a nedovolí bez zaplataenia dane sem doniesť liehoviny a cukor z Rakúska, nepozostáva tedy iné, jako rakúsku ríšsku radu rozpuštíť a návrh uviesť do života cisárskym nariadením. Gróf Clary, keď vládu prevzal, zaviazal sa, že tento návrh nevedie do života cisárskym nariadením, lež že ho prevedie v rakúskej ríšskej rade, a teraz vidí, že sľub není vstave splniť, tedy nič iné mu nepozostáva jako sa poďakovať. Gróf Clary toto už aj spravil. Asíce v utorok bola vydržovaná pod predsedníctvom kráľa ministerská porada; na tejto sa gróf Clary poďakoval. Už sa spomínajú aj mená nástupníkov jeho.

Gróf Clary o mnoho skorej dokončil svoju ministersko-predsedičku dráhu, než sa nazdal. Nehlahé pomery jeho práve tak zbuktatovaly, jako aj predchodcov jeho. Kedy nastanú keďko-toľko riadne pomery, to sa dnes ani hádať nedá.

Z Afriky Od prvého okamihu, čo Angličania začali vojnu proti transválskej republike, vojenské nešťastie prenasleduje ich stále a čím ďalej, tým väčšie porážky ich zastihujú. Posledne dobyli Búri skvelé víťazstvo nad samým hlavným veliteľom anglickej armády generálom Bullerom. Tento generál ponáhlal sa na pomoc obleženému mestu Ladysmith, lenže prv než ta dorazil, Búri

zastali mu cestu a prinútili k svedeniu srážky. Bitka vypadla veľmi smutne pre Angličanov. Angličanov bolo 25 tisíc a Búrov len asi 10 tisíc a predsa tak zbili Angličanov, že sám generál Buller bol prinútený telegrafovať do Londýna, že utrpel veľké ztraty. Dnes už nielo na celom bojišti takej anglickej armády, ktorá by nebola dostala od Búrov väčší-menší výprask.

Chýr o porážke generála Bullera veľmi skormútil Angličanov. V Londýne hneď zasadla ministerská rada a rozhodla, že pošle novú posilu do Afriky, takže aj nového vodcu vymenovala pre afrikánske čaty. Len to je otázka, či posila neprije už neskoro, lebo je sa čo obávať, že všetky Anglicku poddané afrikánske kmeny sa vzbúria proti svojim potlačovateľom, a v tom páde Anglicko nemá toľko vojska, aby všeobecné povstanie potlačilo.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 13. decembra. Po viac dňovej dišpute o povýšení kvóty dnes prehovoril aj ministerský predseda a základne rozptýlil všetky obavy a námietky, ktoré proti povýšeniu kvóty dosiaľ pohovorili oppositionálni vyslanci.

Prvým rečníkom bol Koloman Brázay, ktorý síce uznal statočné snahy vlády, že chce len všetko dobré, pritom všetkom ale ľutuje, že vláda nemala toľko mravnej sily a nevedela zastať krajinu proti prehnánym požiadavkám Rakúšanov.

Teraz povstal ministerský predseda Széll. Vyhlásil predovšetkým, že uznáva oprávnenosť dlhého pojednávania o povýšení kvóty, lebo návrh tento až veľmi týka sa životných záujmov krajiny. Za povýšenie kvóty berie na seba zodpovednosť v úplnej miere. Prijíma každú vecnú kritiku a nápady, lebo vie, že stojí pred sudcami, ale odmieta každé upodozrievanie. Potom prešiel na tie obvininy, ktoré predniesol Komjáthy, že kvóťový výbor jednal ľahkomyselne. Kvóťový výbor bol by učinil chybu, keby bol merave odmietol zblíženie sa rakúskeho výboru. Zatým dopodrobna rozpovedal priebeh vyjednávani kvóťových výborov od roku 1896. do 1898. dokazujúc, že pokračovanie uhorského výboru bolo správne. Nestojí ani to, čo povedal Kossuth, že Rakúšania podviedli uhorský výbor. To sa stať nemohlo, lebo ku pojednávaniu o výške kvóty vzatá bola za mieru farcha daní v obúch poloviciah monarchie. Keď uhorský výbor voči prehnánym žiadosťam Rakúšanov sotrvál na tomto základe vyjednávania, vtedy sa nikto neozval proti tomu. Ministerský predseda už roku 1896 bol presvedčený, že kvótu Uhorska na základe výpočtov použitých pri vypočítaní kvóty roku 1887. nutno pozdvihnúť na výšku asi 34 perc. Povedal to i svojim voličom a že to nepustil do verejnosti, urobil to preto, lebo nechcel tým dať novú zbraň do ruky Rakúšanov. Poukazujúc na vývin krajiny pripomína, že v r. 1867. keď Uhorsko platilo 28%-ovú kvótu, krajina vtedy trovila na výučbu, obchod a ministerstvo orby všetkého spolu len 25 millionov zlatých,

kdežto teraz tieto tri ministerstvá v záujme pozdvihnutia do ich oboru patriacich odvetví výučby a národného hospodárstva trovia viac než 120 millionov zlatých.

Čo sa týka návrhu zákona o sriadení potravných daní v tom smysle, že potravná daň bude patriť tomu štátu, kde sa patričné články užily a nie kde byly dorobené, dľa čoho ten štát, kde byly články dorobené prinútený bude daň prinavrátiť tomu štátu, kde sa užily, čili krátko návrh o prinavrátení potravnéj dane, ubezpečil snem, že zákon tento v Rakúsku do 1. januára za každých okolností vstúpi do života. Preto s právom tvrdí, že povýšenie kvóty uvedením do života spomenutého návrhu neukladá väčšie ťažby na krajinu, lebo návrh o prinavrátení dane značne zvýši krajinské prijmy. Keď páni opozičníci rečníci hovorili o nespravodlivosti ustálenia vyššej kvóty pre Uhorsko, prečo ani jeden z nich neodporúčal iný kľúč ku vypočítaniu kvóty? U nás hovoria, že je kvóta vysoko ustálená, v Rakúsku zas, že rakúsky výbor vo vyjednávaní o kvóte ešte nikdy neuprel takej porážky ako teraz. Čo sa týče tej námietky, že spoločné záležitosti sú škodlivé pre Uhorsko, a že tieže známe iba od roku 1867-ho, poukázal na to, že i zákony z roku 1848. znajú spoločné záležitosti. Obviňovali ho, že je sluhom na hor. Rečník vyhlasuje, že *nehľadal ministerské predsedníctvo* a len preto zaujal toto miesto, lebo pomery krajiny tak to vyžadovaly. Jemu nerozkazuje nikto, len jeho presvedčenie a preto nenie spravodlivý ten vyslanec, ktorý tvrdí protivu toho. Preto dľa svojho najčistejšieho svedomia odporúča návrh k prijatiu.

Za ministerským predsedom hovoril *Hentaller* proti povýšeniu kvóty, s čím sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14. decembra. Jako sa pretahuje pojednávanie návrhu o kvóte, tak klesá zaujatost širokého obecnstva o reči rečníkov, ktorí ustavične to isté hovoria. Dneskajšie zasadnutie vyplnily reči dvoch rečníkov, ktorí čo členovia neodvislej Kossuthovskej strany donášali dôvody nielen proti povýšeniu kvóty, lež hlavne proti spoločnému colnému územiu a v súvisi s týmto proti všetkým spoločným záležitostiam. Mikuláš *Lukatos* nepovedal nič zvláštneho. Edmund *Bartha* nastolil tú dosiaľ nepočutú novinu, že vraj Uhorsko preto sa nemôže stať samostatným colným územím, lebo veľká čiastka súkromného majetku panujúceho domu uložená je v rakúskych priemyselných podnikoch.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 15. decembra. Dneskajšiemu zasadnutiu významnosti dodala reč Ferdinanda *Horánszkeho*. Horánszky bol predsedom bývalej národnej strany a zároveň členom kvótového výboru a čo taký najtuhšie bojoval proti povýšeniu kvóty, ba vydal aj zvláštny spis, v ktorom dokazoval, že Uhorsko pod žiadnou podmienkou nemá viac platiť na spoločné výdavky, než dosiaľ. Ponevác Horánszky na porade liberálnej strany odobril povýšenie kvóty, opoziície byly zvedavé, čím ospravedlní Horánszky terajšie svoje smýšľanie. Pred Horánszkym hovoril Július *Endrey* proti

kvóte, načo sa ujal slova *Horánszky* vyhlásiac, že nebude hlasovať ani za návrh, ale ani proti nemu. Soznal, že svojho času vyvinul veľkú činnost proti pozdvihnutiu kvóty, čo jeho stanovisko robí celkom jasným, ale preto za úplne odôvodnené považuje stanovisko tých, ktorí za zmenených okolností odhlasujú kvótu. Tieto zmenené okolnosti byly príčinou, že posledne ako člen kvótového výboru neprekazil jednehlasné dohodnutie sa o kvóte. Disputujúc sa s Kossuthom a rečníkmi neodvislej strany, ktorí brojili proti vyrovnaniu z r. 1867. a spoločným záležitostiam, dokazuje zo zákonov, že vyrovnanie z r. 1867. neobsahuje vlastne iné, než uskutočnenie myšlienok z roku 1848. Veď ani sám Ludvik Kossuth nebol proti spoločným záležitostiam. Potom prizvukoval, že s novou vládou radšej strpí 3%-ové povýšenie kvóty, lebo kvóta by i tak bola bývala povýšená, snáď i vyššie a bol by ostal starý poriadok. Nová vláda aspoň poskytuje záruku, že sa polozenie krajiny polepší a toto je tolko hodno, ako povýšenie kvóty. Vyhlasuje, že súhlasí s tými, ktorí povýšenie kvóty odhlasujú.

Zatým odpovedal minister výučby a náboženstva *Wlassics* na jednu interpelláciu Pichlera.

Na konci zasadnutia ministerský predseda predostrel návrh o predĺžení zasadania o jednu hodinu, nad ktorým sa bude hlasovať zajtra.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 16. decembra. Členov Kossuthovej strany, ktorí chcú prekaziť, aby návrh zákona o zvýšení kvóty bol do konca bežiacieho roku prijatý, trochu rozpaprčil návrh ministerského predsedu ktorým narádzal, aby zasadania počnúc od pondelku trvaly do 3-tej odopoludnia. Proti tomuto návrhu hovoril *Rátkay*, ktorý mal tú námietku proti nemu, že ho predseda snemu nezadal tak, jako to nakladajú štátúty snemu. Na túto výčitku predseda poznamenal, že on jednal celkom správne. To samé konštatoval aj ministerský predseda *Széll*, ktorý poznamenal ešte aj to, že z kvótového návrhu stane sa zákon iba potom, keď ho aj rakúska ríšska rada prijme. Aby sa zasadania o hodinu predĺžily, to zato navrhol, aby rečníci mali čas predniesť svoje mienky.

Zatým sa prešlo na pojednávanie návrhu o zvýšení kvóty. Dnes hovoril len Peter *Marjai*, zatým sa hlasovalo nad návrhom ministerského predsedu, ktorý byvše veľkou väčšinou prijatý, ustálilo sa, že zasadania od pondelku počnúc budú do 3-tej odopoludnia trvať.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 18. decembra. Na dneskajšom zasadnutí, ktoré trvalo už do 3-tej hodiny nebolo badať nič zvláštneho. Hovoril Anton *Mócsy* člen ľudovej strany a traja Kossuthisti. Ponevác nepovedali nič zvláštneho, nič nového, čo by pred nimi iní už neboli povedali, tak ani my nič zvláštneho nepoznamenávame o nich.

...→... V i a n o c e . ←...→

Narodil sa Pán! — Hor sa srdcia, čelá!
A každé v úcte sohni sa koleno!
Teší sa palác, — chýžka tiež veselá:
Tu i tam dneská *jedno* len znie *meno*.

Syn Betlehema, — Vykupiteľ sveta,
V mizerných jaslach zrodil sa v pokore:
No hviezda jasná nebom sa trblieta,
Zvestujúc ľudstvu slavné slávy zore.

Prišiel Syn Boží! — By dal synovstvo nám;
By zničil panstvo zloby, hriechu, bludu:
By lásky večnej svätý vystavil chrám
A živou vierou odňal bázeň súdu.

Synu Dávida! — K nám skloň sa laskave,
A bárs hriešni sme: ľud svoj vždy pomiluj...
By žiľ sme mohli tebe ku oslave:
Nikdy sa od nás v hneve neuchyľuj.

Svätá vždy Tvoja vôľa nech sa stane, —
Sám si povedal, nechceš smrť hriešneho:
Nuž Ducha Tvojho daj nám *všetkým*, Pane!
A všetkým nám daj ducha *len jednoho*.

Dom a škola.

Prihlasy k ľudu a prosby k rodičom píšu sa deň po deň. Nuž a čo je výsledkom všetkého? Náš slovenský ľud nestará sa, nedbá, nech si lámu hlavy dobremysliaci a dobreprajúci priatelia jeho, ba nech sa turbuje celý svet: zato ani Michal, ani Peter nepošle svojho Janka do školy.

— Čože v tej škole?! — zneje hlas Michala.
— Kde verše, tam verše! Kýho paroma chce ten učiteľ vyfundovať s tými maďarskými veršami?!

— Mój Janko bude radšej sedieť za pecou, ako by mal «veršikáruvať». A má pravdu, verš nespasí človeka. Hľa, susedova Beta celý Boží deň tlápe «Mi a haza? Mi a haza?» až sa jej rozpaľujú lica od veľkého křiku.

— Toť som sa jej pýtal: No Betka, čože je zas «Mi a haza?» a ona mi jako «blegát recituje. Strýčko, to je verš, ktorý Póša písal o vlasti, jako ju máme milovať, ctíť a vážiť si naše rodisko, náš kraj, naše bydlisko. Ach, a váš Janko sa neučí tento verš!

— Nuž tak! Už aj dievča je do tej liberálnej politiky zaľúbené. Ja veru môjho Janka nepošlem do tej «liberálky.»

Takto naši ľudia. Že sa pri verši dieťa aj iné užitočné veci, predmety učí, to nedaj Bože uveriť. Že verš otvára jazyk k uhorskej reči, ktorá je najpotrebnejšou tak pre Slováka, ako pre Nemca, to ešte u nás skoro každý tají.

Ďalej že naši milí rodáci dejepis, zdravotníctvo, zemepis atď., všetky tieto veľmi potrebné predmety za verše počítujú, to je tiež všeobecne známa vec.

Dom a škola nedorozumejú sa, a to je veľkánska chyba. Škola nenie tomu vina, učiteľ celou silou pracuje, vyrovnáva cesty k dorozumeniu. Bohužiaľ, dom ale nechce pracovať ruka v ruke so školou.

Učiteľ drží prednášky. Peter a Pavel ale radšej idú k Ičíkovi na oldomáš. «Daj sa mi Bože, dávno ja to mám v maličku, čo učiteľ v hlave,» takto šomrú mudrlanti medzi sebou. To počuje dieťa, rozumie sa samo sebou, že zlý príklad skôr sa lapí dieťaťu, než dobrý. A tak daromné je namáhanie sa učiteľa, daromná jeho usilovnosť, oduševnenosť.

Dom spojil so školou, to je našou svätou úlohou. Podporovať učiteľa v každej otázke cvičenia. Uverte mi, milí rodáci, že bárs jakýkoľvek slabý by bol učiteľ, keď vidí a cíti podporu ľudu svojho, oduševní sa za svoje povolanie.

Dom a škola spolu pracujúca je základom blahobytu. Kde ale dom a škola ľahajú v rôzne strany, tam je všetko dobro, telesné i duševné zakopané.

Duševný pastier má smieriť dom so školou. Keď zástupca, podporovateľ — rychtár a pred-

seda — svedomite účinkujú na poli vzdelanosti, nenie možné, žeby tam dom protivil sa škole.

Keď ale duševný pastier školu zneuctí, učiteľa za nullu považuje, jaký tam môže byť duševný život?!

A že na mnohých miestach sa aj takto deje, skúsenosť života svedčí za to.

Kde sa ohavná politika rozmohla, tam náš ľud je dávno polomŕtvý. Kde panslávi rozkazujú s ľudom, ľudárski ľachtikári manipulujú so všeobecným právom, tam je dom zamurovaný, tu sú protivné hlasy a škola je začiernená.

Zo školy je politika vytvorená. Nemožno v kostole a v škole politisovať. Škola je chrám Boží, kde sa stavia oltár vzdelanosti, kde sa tak modlia k Pánu Bohu jako aj v kostole.

Spojme teda naše sily a pracujme spolu dom so školou a škola s domom.

Ukážem vám jeden obraz. Medzi vrchami je jedna malá obec. Kostolček každý deň sa veriacimi naplní. Duševný pastier každý Boží deň rozpovie malý príklad svojim spolubratom. Zo života to vyprávka, ktorej cieľom je polepšenie človeka. Ľud radostne prijme slová pastiera a potom pospiecha z kostola k dennej práci. Duševný pastier s dieťkami a s učiteľom vchádza do školy. Zavznie lúbezná modlitba a spev detinský. Dietky učia sa. Dvaja pastieri trápia sa, unujú sa, svetlo nebeské rozposielajú medzi dietky.

Učiteľ a farár. Dvaja bratia svornosti a lásky.

Premilý to obraz! Farník v škole najde svojho pastiera, medzi nevinnými dieťkami, učiac a príklady dávajúc. Tú lásku a svornosť cítia doma, tu aj dom je spojený so školou. Tu sú ľudia bohumilí a bohabojní, tu je požehnanie Božské, tu prebýva Pán Boh. Škola, kostol a dom spolu pracujú a ľud je šťastný.

Obraz tento je zo života. Najdu sa také miesta, kde škola nenie miesto politiky, kde holdoši neholdujú, kde kresťanský cit a dôvera prebývajú.

Pracujme teda oduševnene v tomto smere, ctíme školu a jej vodcu, ktorý lieči duševnú slepotu a rozmnožuje jasnosť svetla.

Dom a škola nech svorne a tak tedy požehnanne pracujú.

Eduard Murányi.

DOPISY.

Orava, 12. decembra 1899.

Velactená Redakcia!

Nemienim nič nového sdeliť s našich strán, lebo veď dost sa zapodieľajú s nami iné noviny. Tak tiež so dňa 10. t. m. bol dopis v „Alkotmány“-i pod menom „Psota v Orav“ (Nyomorúság Árvában) uverejnený, ku

ktorému dopisu, s dovolením slávnej redakcie, chcem niečo poznamenať.

Že je u nás psota, to už aj naši praotcovia skúsili; nikdy sme sa s tým nechválili, že nám je dobre, lebo príroda s nami macošsky nakladá. Preto sme ale nereptali proti Pánu Bohu, ani anarchisti, ani socialisti medzi nami — rozumiem rodených Oravcov — sa nikdy nezjavili; lebo mi to vieme, že keď by nás Pán Boh jak štedre chcel požehnať, plod toho požehnanie len nášmu okoliu, nášmu prírodnému položeniu bude zodpovedný. U nás sa nikdy nebudú rodiť citróny, pomaranče atď. Zato ale možno, že kde sa toto rodí, tam je biednejší, psotnejší ľud. Naši Oravci sa nebrnú toľkým počtom, toľkým hŕfom na južné vidieky, jako ztadiaľ k nám; jako sme to videli, keď sa naša železnica stavala. No a tam sa všetko tak rodí jako u nás trŕnky, a my to draho platíme. Tam je pôda taká, že bez poprávania sa zlatá pšenica urodí, a predsa sú tam socialisti, anarchisti a Pán Boh vie jakí nespokojní ľudia. A či to u nás skusujeme? Chvála Pánu Bohu nie!

Preto aj dopisovateľ toho listu v „Alkotmány“-i, jak je Oravec (o čom ale pochybnem), veľmi biednou opisuje našu psotu, čo v skutočnosti ani nejestvuje. U nás nikdy ničoho nebolo hojne, ale ani teraz nenie všetkého tak málo, aby sme tak veľmi nad našou psotou mali horekovať.

Dopisovateľ toho listu by lepšie spravil, keď by vôbec také struny nedrňal, lebo niekoľko takých listov rozehýriť medzi ľudom, je toľko jako keby socialistov chcel z neho učiniť. A nech nás Pán Boh chráni od toho! Kým sme spokojní, bárs tu i tu s psotou zápasieme, predsa nám je ešte nie tak zle, jako to ten list v „Alkotmány“-i tvrdí.

Medzi iným píše, že koľkí ľudia vyvandrojú do Ameriky a že vrchnosť neusiluje sa to zamedziť.

Nenie ešte v tom tak veľké nešťastie, lebo jako doterajšia skúsenosť je zrejším svedectvom, naši Oravci idú do Ameriky len na zárobky, lebo po niekoľko ročnom tamjšom ich pobyte, keď pár vyrobených zlatých vopred domov poslali, vrátia sa nazpät. Nuž to je v užšom smysle ani nie vyvandrovanie, vysťahovanie; lebo keď manžel ide a svoju manželku s dieťkami tu nechá, ide s tým úmyslom, že sa navráti. A to sa aj vskutku tak deje s tým osohom, že mnohé peniaze, hodné summy prichodia z Ameriky.

Nuž ale prečo že sa ten dopisovateľ neusiluje to vyvandrovanie do Ameriky prekaziť, ktoré jedon úradník v banke Tatry pripravuje?! Ten hotové loďné lístky rozdáva. Toto pravda nevidí, lebo to je z jeho ľudí.

Búcha sa ďalej do našej jablonskej filiálky ružomberskej špárkassy! No v tomto ohľade je veľmi zle upovedomený. Táto filiálka je pod prísnyim dozorstvom; má svoj výbor a správu; peniaze sa vydávajú nie v kréme, ale v súkromnej osobitnej miestnosti a to vždy v prítomnosti výboru.

Veď keď by to tak bolo, jako to ten dopisovateľ zaluje, už by nás bol dávno patričnej vrchnosti oznámil

a tá — celkom oprávnene — by našu filiálku už dávno bola zavrela. Nech nám darmo neutrhuje, ale radšej nech sa presvedčí o našom poriadku.

Jaká je administrácia v kubínskom okrese, to som nenie povolaný posúdiť. Sotva — ba určite tvrdím — nenie ani tam tak, jako ten list píše. Lebo veď iné okresi chváli! Nuž aj kubínsky patrí pod tú hlavu, pod ktorú i ostatné; a keď v ostatných je administrácia dobrá, zaiste i v kubínskom je taká. Že podžupan je jednodomu slúžnemu brat, druhému švagor ešte nenie dost, aby sa títo slúžnovci nestarali o svoj okres. Ani jeden ani druhý priateľstvo podžupanovo nevyužítkuje k tomu cieľu, aby okres svoj zanedbal.

Píše ďalej, že na prosbu židovskej deputácie vyšetrovanie samovraždy je vzaté z rúk námestovského podsudcu a s ďalším vyšetrovaním poverený je sudca súdnej stolice Ujjady z Ružomberka.

Ten dopisovateľ to nevie, že na okres súdnej stolice ružomerskej v trestných záležitostiach je vyšetrujúcim sudcom Ujjady? Nuž teda aj úrad jednostrannosťou obviňuje? A že vraj židia o to boli prosiť ministra! No je to len zbabelstvo; jako by minister predpisy tej lebo tej súdnej stolici robiť mohol, keď ona spočíva na zákonoch!

Slovom ten dopisovateľ je naším nepriateľom a sotva je rodák z Oravy; ináč — jako planý vták — do svojho vlastného hniezda by netrúsil.

No aj antisemita je veľký, lebo všade sú mu židia v ceste; ba aj železnica naša že je vraj len preto vystavená, aby židia z Poľskej sa na nej k nám dovážali.

Kto nechce piť, čo bude v krčme bývať, nevyplije nič a neopije sa; korheľovi ale môže na mifu krčma byť, musí sa dostať do nej. Na silu nikomu lievikom nápoj nelejú, iba medicínu deťom, a násilne tiež nikto nikoho neobral o majetok. Židia majú sbehlость, usilovnosť v kupectve a keď k tomu majú trochu šťastia, nuž zbohatnú ľahko. Ale či len sedliaci upadajú? Či židia tiež jedno za druhým neidu na mizinu, keď im šťastie neslúži?! A či medzi sedliakmi nikto nebohatne? Či len na zobrač všetci vychodíme?!

Ešte by som mnoho mal na ten otázny list poznamenať, ale som si povedomý, že ani ten dopisovateľ to tak nemyslel ako písal; ba ani neverí, že je to všetko tak ako písal.

Prosiac o prijatie týchto mojich poznámok, som s úctou

Horniak.

Rovné, dňa 12. dec. 1899.

Slavná Redakcia!

Uctive prosím, ráčte moje nasledujúce riadky vo vašom čtenom časopise uverejniť.

V 49. čísle „Kreštana“ vyšiel dopis od jakéhosi Martina Kosčara, mladého drotára z Rovného, v ktorom medzi iným aj to píše, že naši židáci (on ich vlastne bebrejmí nazýva) našim drotárom falšované passy po 35 zl. predávajú. Ponevác ale vraj v Rovném každý vták už o

tom hvízda, oproti komu je trestné vyšetrovanie pre falšovanie pasov v prúde, hneď som vyrozumel, že Martinke keď mu nebolo milé na Bucheara vykričať, museli tí krivonosi, jako ich on tituluje, k tomu chrbát držať. Čože je vlastne koho do toho, najmenej ešte takého nezralého Martina, čo majú vrecknosti v rukách? Nech on pred svojim domom zametá, a našim čestným židovským spoluobčanom za to, čo iní spáchali, nech neublízuje. Keď jeho bratovi jatku do rieky prehodili, či sú za to tiež naši židia zodpovední?

Píše ďalej, že naši židovskí mäsiari zdochnuté svine skupúvali a nášmu obecnstvu sekali. Nenie to lož a faleš? Veď v Rovném neni ani jedného židovského mäsiara, ktorý svinské mäso seká. Ďalej upovážil sa ešte o našom spoluobčanovi Jozefovi Šimek falošne písať, že na nečestný spôsob tak zbohatnul, že vraj jeho pokladnicu dukátami naplnenú na chrbte nosí, a proti našim kresťanským krčmárom konkuruje, kdežto tento p. Šimek sa jako chudobný človek čestne a poriadne medzi nami chová, a dľa možnosti iných občanov podporuje. Takto môže len v „Kreštane“ vzdelaných občanov osočovať. Nenie sa teda čo čudovať, že taký časopis aj tých najporiadnejších občanov takým lubárstvom pobúri. No ale ponevác my naše pomery v Rovném dobre známe, vieme kto bol pre sekanie takého mäsa, ktoré sekať zákon zakazuje, trestaný. Čo sa týka falšovania pasov, ktoré ten Martin Kosčar jakýmsi krivonosom natíska, o tom nemôžem nateraz nič povedať, ponevác to doteraz nenie dokázané. Ponevác som ja zo skúsenosti presvedčený, že sa v Rovném z väčšej čiastky vzdelané obecnstvo nachádza, preto u nás nikto také táraniny, čo nám „Kreštan“ donáša, ani do povahy nebere. Vieme aj o tom, že „Kreštan“ namiesto toho aby ľud k dobrému vynaučoval, všetky možné prostredky upotrebuje aby v ľudu nesvár a nenávisť rozduchoval. Preto ho aj zriedka čítame.

Pripomenúť musím, že ja „Martina Kosčara“ dobre znám, preto ho aj naďalej jako zodpovedného dopisovateľa časopisu „Kreštan“ odporúčam. B. . .

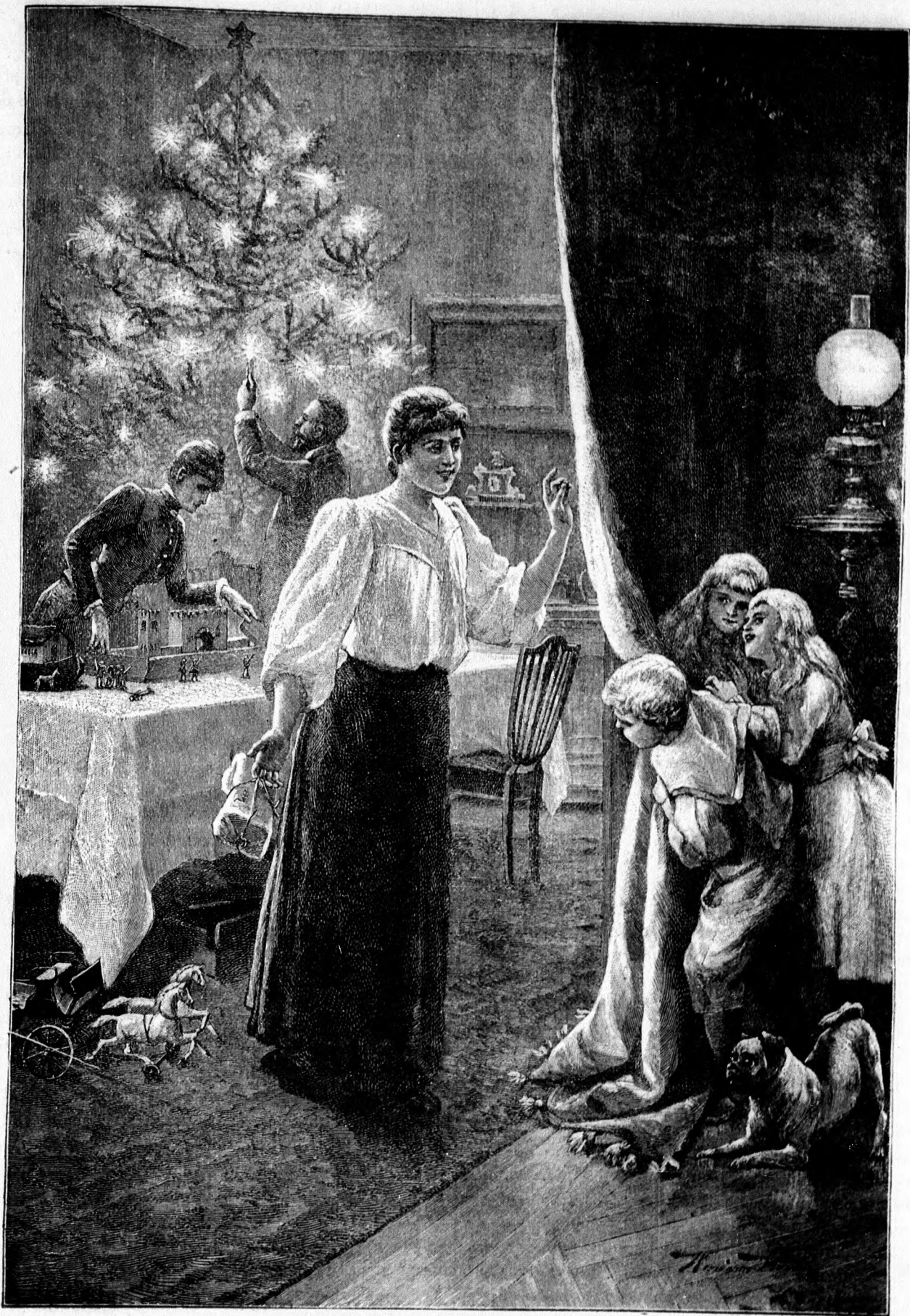
BESEDNICA.

Štedrý večer na lodi.

— Dľa cudzieho. —

Dnes, keď si spomínam na tie okamihy svojho života, pripadá mi ten Štedrý večer na palube lodi „Regina Margarita“ ešte truchlivejší než vtedy.

Decembrové odpoľudnie, za ktorého prišiel atlantický parník do Brém, bolo jedno z najsmutnejších vtedajšej zimy. Od brehu odrazily prievozné lode dopravného podniku vystahovaleckého plne chudákov vystahovalcov ubierajúcich sa za neistým šťastím do Južnej Ameriky. Vstupovali na loď sklúčení, smutní a v parníku mizla

Chystáme vianočného stromku.

tá hromada ľudských postáv, v ktorej boli ženy s plačúcimi, nariekajúcimi a bráňiacimi sa deťmi, a loďný dozorca ich staval na chodbe lode do radu, jako barany a skláňal sa chvíľami na bok lode, volajúc do tlačnice vystahovalcov:

„Rýchle! Rýchle!“

Keď sa začínalo stmievať, skončilo sa nakladanie ľudí a tovaru. More bolo dosť pobúrené. „Regina Margarita“ sa otriasala, vyťahujúc kotevné reťazy, a keď vzdvihli kotvu, bola skoro už noc.

V skromnej kajute (izbyčke loďnej) druhej triedy som sa dusil a vyšiel som preto na chodbu. Tam boli naši vystahovalci smiešaní s vystahovalcami z iných krajín, s Nemcami, Čechmi, Španielmi a Talianmi. Z vnútra lode sa ozýval spev a zvuky melodie, ktorú hral verklík, ale ani jedinú drnkutú gytary, ač som videl, že ich mali španielski vystahovalci so sebou niekoľko. Naši boli na palube, jedni sedeli nad výklenkom svetlíku, druhí sa tlačili pri kôlni, v ktorej bola maštal a väčšina ich spočívala lokty na palubnom operadle. Jeden z nich zabalený v plášť, tajil svoju bolesť a ležal na prsách na podlahe, nechcejúc hľadať v smer svojej vlasti, ktorú opúšťal.

Rozžiarené mesto mizlo, zvoľna tonúc vo vodách a nie jeden z vystahovalcov ho nespustil s očí, pokiaľ nebolo obtížno vytrvať na palube a hlavne na chodbe, pretože začínaly z mora byť veľké vlny. Predsa však tam bola i hŕstka Talianov, tí však opierali sa o operadlá a hľadeli do vln, bzučiac si pesničku.

Slováci vytrvali na palube, dokiaľ bolo vidieť svetla na brehu, na to noc zmenila more i zem v jediný tmavý klin, shasila posledné biele svetlo a tí mlčiaci ľudia trafil sa zvoľna v podpalubí na chodbe; každý, kto odchádzal, pozrel na svetlo búdky parného kormidla a zmizol.

Nazadku v jedálni bolo hlučno. Boháči, medzi ktorými bolo viac agentov navádzajúcich ľud k vystahovaniu a zvyklých stále odchodiť a vracat sa do Európy, oslavovali počiatok cesty a pili „na dobré spanie“ už nejednu sklenku čerešnice; dve mladé dámy, Francúzky, braly na klavíre, a loďní zamestnanci pribiehovali, ukládajúc batožinu a kufre a naslúchali ponosy tých cestovateľov, ktorí za to mali, že za drahý peniaz dostali špatné kajuty.

Vyšiel som na palubu, oprel som sa o mŕstok a sotrvál som tam dlho, premáhajúc ospalosť a hľadiac na rozsiahle teleso lode, plávajúcej so mnou a podobajúcej sa mátohe, unášajúcej ľud do neznámych krajov. Na to som odišiel do svojej kajuty a usnul som nepokojne a smutne v jakejsi rakve, páchnúcej firnajsom. Zavrel som oči, a keď som nevidel bielo natrených stien, vstupovaly mi na myseľ podivné myšlienky. Otáčanie šraubky loďnej, ktorá nás hnala, menilo sa v tupé zadúšani; kedykoľvek sa stena zdvihla na vlnu a šraubové matky zatočily sa záruve vo vzduchu. Dusenie potom ustalo; šraubka pracovala vo vode a nastalo ticho. Ozývalo sa len dunenie celého toho

obromného telesa, otriasajúceho sa mohutným motorom v jeho čiernych útrobach.

* * *

Za tri dni sme minuli posledný breh, hnedý pruh na obzore, ktorý zasmušile miznul vo večernom mraku.

Rozodnil sa deň nový, 24. december, a nastal jemný, vytrvalý lejak; márne bolo vyjsť na palubu, nebolo tam nikoho. Chránený sklenenými dvermi schodišťa k salónu prvej triedy, hľadel som na loďníka, ktorý riadil na mŕstku malé parné kormidlo. V rukách toho človeka spočíval osud lode. Prial som mu sobecky hojne zdraru a sišiel som do salónu.

Agenti vystahovalcov hovorili tu s oboma Francúzky. Starý jakýsi pán, stahujúci sa s deťmi do Brazílie, čítal v kútke malý sošit čerpač z neho zprávy o stave toho kraja. Viac vystahovalcov z triedy zámožných som tam nevidel.

Keď sa stmievalo, zahraly Francúzky na piano a jeden z agentov zaspieval akúsi pieseň.

V salónu začal sa každý nudiť. Keď sa večer sotmilo, pretože bolo nebo zachmúrené, počali sluhovia chystať stôl k štedrovečernej hostine; kapitán nás pozval na zvláštnu pochúťku: na pravé makaróny (talianske halušky), pripravené za jeho dozoru

Rozhodol som sa, že povečeriam s druhým radom hostí a odišiel som na palubu podívať sa, jako trávia Štedrý večer naši vystahovalci.

* * *

Od zadu ku chodbe, na tej dlhej, temnej a klzkej ceste som sa dvadsaťkrát poklzol; pršalo huste a more bolo tiché, jakoby ho to neustále padanie kapiiek tšišlo. Nad východom sa predieral slabo cez mračná srpečok mesiaca a vrhal na vodu smutnú žiaru.

Okienkom chodby sa ozýval hluk vystahovalcov, večerajúcich dolu; bol to smiech rôznych nárečí talianskych, španielskych, francúzskych, slovenských; sišiel som tam; u mnohých zmizol už smútok z rozčulenia s vlastou, ale druhí, väčšina, jedli mlčky, kloniac hlavy k tanieru. Hlavne ženy mali tvár postrenú smútkom, až mi to srdce stískalo. Jedna z nich odišla do kúta, nesúc si diel svoj v malom hrnčoku a jedla so štyrmesačným chudým hnedým deckom na prsách.

Tri dievčatá, pekné a svieže, ktoré sa ubieraly do Ameriky bohvie prečo, snažily sa zlepšiť náladu ostatných dohovaraním a včítkami, ale márne. Mužovia jedli zväčša mlčky. Niektorí sa už spriatelili s Talianmi a rozprávali sa s nimi, jako sa dalo.

Na konci stolu sedel manželský pár; žena bola mladá a ešte svieža, muž bol statný a pekný a mali desať alebo dvanásťročnú dievčatku, roztomilú a peknú, ktoré malo hlavu oviazanú šatkou jako mladá nevesta. Otec bol strojníkom a ubieral sa jako všetci do Ameriky bažiac za rýchlym zbohatnutím. Tvorili v tom kútke

skupinu najkrajšiu. Pokýval som dievčatku a ostýchave som mu vstrčil zlatník do ruky. Videl som, jako odchádza zapýrené a hovorí s rodičmi. Za okamih sa vrátilo, poľúbilo mi ruku a poďakovalo sa.

Keď som sa bral okolo stola, aby odišiel, prinútili vystaňovalci toho, ktorý odišiel z Brém ležiac obličajom na palube, aby striasol svoju sklúčenosť, a ja som videl, že sa preberá na strunách malej gytary, špinavej a spotrebovaním zčernelej. Keď som šiel rýchle okolo okienka v tretej triede, zaspieval ten do voľného vzduchu Atlantického oceánu pesničku:

Štedrý večer odchádza nám.
Štedrý večer sa zas vráti,
A my odchádzame práve,
A tiež sa tak navrátime.

Keď doznel tento popevok, ozval sa pevný hlas sbora.

„Vrátime sa! Vrátime!“

V týchto slovách zahrnutá bola veškerá radosť toho Štedrého večera vystaňovalcov.

Vyprávaj som pri stole, čo som videl a pohnul som jedného z tých nesvedomitých agentov, že dal niekoľko fliaš vína vystaňovalcom na tretej triede; ostatní agenti dali tiež a asi šesťdesiat fliaš ta poslali

Ku koncu večera sa objavila na poslednom stupni schodov dcéra strojníka, netrúfajúc si ďalej; viedol ju otec. Prichádzala poďakovať sa nám za dar. Otec ju trochu postrčil a dievča trochu stydiac sa prehovorilo:

„Pánovia, že mnohokrát ďakujem.“

A tu som sa zdvihol a polúbil ju a doviedol na palubu. Tam sa strojník so mnou rozlúčil všetok dojatý a ja som videl, jako oba miznú, idúc palubou v drobnom dáždi a tme, a cítil som sústrastný smútok, ktorý vo mne tkvel po celý ten tesklivý Štedrý večer nad úbohými obeťami zisku, ktoré opustiac svoje rodné dedinky daly sa nahovoriť na ťažkú cestu ešte k ťažšej a neistej budúcnosti.

Vianoce v chalupe.

Drží je čas, zachmúrené nebesia,
Rozsievajú snahobiele páperia;
Zvoláva zvuk zvona k večernej
Modlitbe slávnej sviatočnej.
V chrámoch spev sa ozýva...
Vzdych ku nebesiam dvíha;
Chvála, — jedine a vďaka
Bohu veľkému prislúcha!

„Sladká mamko! spravte ohňa plameň,
Nech sa, keď mi zima, pri ňom poohrejem;
Lebo ja to sotva už tuná vydržím
A úfam, že aspoň dačo okrejem.“
„Milé dieťa! — čo mám robiť?
Keď niet dreva ani patyk;
Zápasit s biedou musíme
Odkedy tvoj otec nežije.“

V chalupe kabanča maľučké
Svetlo vydáva temnučké;
Slova viacej nik nerečie
Smútkom plné srdce tlčie.
Hlasy organa z chrámu
Začúť tu i tu až sem,
A s anjelskými spevy vzhúru
Vinú sa jemne sta sen.

„Tamto v chráme, — čuješ matko,
Jak čarovný spev tam je,
Nebeštania mlúvia sladko,
Hej, že anjelská reč to je?!“
„Tak je syn môj! uspokoju sa
A pomodli sa ku Bohu,
Nech odíme smútok srdca
A vyslyší našu prosbu!“

A malé dieťa po modlitbe,
Na studenej zemi usne.
Pocestný klope von na dverách
Proší a unúva o nocľah.
Chudobná žena otvorí dvere
Bo v srdci jej túžba rastie;
Videť príšlého cudzinca chce
Asnáď tiež nejaký biedny, — ktože je?

Trnie žena. „Jako to možno,
Manžel môj tu?“ plače a smeje sa
„Mysleli sme, že od času toho
Viacej už nevidíme sa.
V liste zpráva tá nám prišla,
Mrtvý že si, v boji ta zabili.
Mnobo slzí som vylievala
Za tebou, — líca mi neusýchaly.“

A v tuhom sne synak malý,
Rozosmieva sa a hovorí:
„Jako vieš huč! — jako chceš duj!
Nie mi zima, — vetre duj!“
Zbudí sa! „Mamko!“ „Synček!
Poď do lona, tu tatiček;
Poď, poľúb ho, a to vrele,
Rozjas čelo jeho zamračené!“

Drží je čas, zachmúrené nebesá;
Sňah prestáva; jasniť začína sa.
Vetor hučí a oblok každý,
S mrazovým kvietim plný.
V chalupe vrúcna modlitba;
Nie zármutok a žalosť,
Malému synkovi už nie zima,
Rozohrieva ho radosť!

Rónai P. J.

HOSPODÁRSTVO.**Dvanásť pravidiel pri sadení ovocných stromov.**

Jeden odborník uvereňuje nasledujúce pravidlá pri sadení ovocných stromov:

1. Kupujeme len mladé, silné, čisté a rovné stromy výborne zakorenené, zvlášte s početnými vláknatými koreňmi. Nekupujeme na trhu stromky neznámeho pôvodu, ale len z osvedčených škôliek a od firiem dobrého chýru.
2. Výber sorty nech je primeraný pôde a polohe. Výnimku činia len zákrslý, ktoré následkom nepatrného zakorenenia nečinia na pôdu veľké nároky a môžu sa používaním hojného hnojiva v úrodnosti udržať a takto od vlastnosti pôdy neodvislými stať.
3. Sadíme stromky v pravom čase. Najlepšou dobou k sadeniu je podzim, asíce mesiac október; neskoršie sadenie nenie odporúčané, lebo v tomto páde často začnú korene hniť. Odporúča sa aj sadenie z jara — od počiatku marca do konca apríla, — toto sa diať musí až potom, keď pôda rozmrzla a sa rozohriala.
4. Pri sadení hľadíme na dokonalú prípravu pôdy. Pri zakladaní rozsiahlych stromových sadov je najlepšie celú pôdu v hĺbke 50 cm. zorať, alebo sa zorú len jarky na 2 m. široké, do ktorých stromky posadíme. Pri vysádzaní záhrad kopajú sa ku sadeniu len jamy. Jamy tieto majú byť poldruha do 2 m. v priemere. Hĺbka závisí od jakosti pôdy: v pôde s dobrou, hlbokou ornicoou nech je hĺbka 60—70 cm, v pôdach melkých nech je jama len tak hlboká, jako hlboko dobrá pôda siaha. Čím melkejšia alebo vlbšia je pôda, tým má byť priestrannejšia jama, v tomto prípade stromky nesadíme do jám, ale na kopčeky. Jamy vykopeme niekoľko mesiacov za sadením.
5. Asi 4 týždne pred sadením sa čiastka vybranej zeme zpät do jám nabáďže, aby sa takto predišlo hlbokému sadeniu stromkov.
6. Pôda k naplňovaniu jamy má byť dokonale premiesená. Pôdam ťažkým, tučným nech sa primieša pôda ľahšia, piesočnatá, alebo čistý piesok. Naopak pôdam ľahkým primiešame dobrú zadržnú zem.
7. V pôdach panenských, t. j. takých, kde strom ešte nestál, nehnojme ani hnojom z chlieva, ani kompostom (umelým hnojom), ponevác stromy veľmi bujne rastú a podliehajú chorobám. Za to minerálnych hnojov jako kainitu, superfosfátu, vápna môžeme dobre použiť asíce dáme na 1 kvadrátny meter pôdy 60 gr. Thomasovej múčky, 80 gr. kainitu a 100 gr. vápna. Hnojivo sa pridáva pri premiechaní pôdy, vápno sa potrusí na povrchu jamy a potom ľahko zakope. Len pri pôde ľahkej odporúča sa hnojenie kompostom alebo hnojom maštalným. Aj pri zoraní pozemku pre stromové sady dobre sa hodí umelé hnojivo.
8. Prv než jamu zaplníme, postavme do prostriedku kolík tak, aby sa dotýkal nerozkyprenej pôdy; kolík má byť rovný, dvojnásobne tak silný ako stromok, olupaný a tak dlhý aby siahal až ku korune, do koruny

ist nemá. Na konci sa zašpicatí a ten koniec, ktorý príde do zeme, má byť dechtom zapustený alebo opálený.

9. Strom vsadí sa na severnú stranu kolíka, aby bola južná strana stromku kolíkom zastienená a takto chránená proti úpaľu slnečnému a proti mrazu.

10. Pri sadení treba pamätať, aby strom neprišiel veľmi hlboko, lebo strom hlboko sadený býva viac-menej neúrodný a k chorobám naklonený. Strom je riadne osadený, jestli krk jeho pňa, keď sa pôda uľahla, je s povrchom pôdy v rovnnej výške a jestli sú najvrchnejšie korene asi 2¹/₂ cm. pôdou pokryté. Bezprostredne pred sadením sa korene — vyjmúce korieňky vláskovité — srezú. Rez má byť hladký, plocha rezu na koreni biela; ináč režeme koreň tak dlho, až je plocha rezu biela; rez inej barvy znamená, že sú korene choré. Vzdialenosť stromu je nie menej dôležitá. Vysokokmeny sadia sa na 8—10 m., polokmeny na 6—8 m. v každom smere dľa toho, či sa má pôda pod stromami využítkovať a či nie.

11. Pri sadení stromku sa koruna o polovicu ročného výhonku zkráti. Zkúsenosťou je zistené, že srezanie koruny hneď pri sadení je výhodnejšie, jako až v prvom roku po sadení, jako sa to často dosiaľ deje.

12. Nezabudnime zasadený strom dobre ku kolíku pripevniť, aby nebol v zakoreňovaní rušený. Najlepšie hodí sa k viazaniu vrbové prútie. Vysokokmen uviažme na troch miestach, pod korunou, v prostriedku a na 20 cm. nad zemou, polokmen na dvoch miestach.

H. L.

LITERATURA.

Nový Domový Kalendár na rok 1900 vydávaný Uhorsko-krajinským spolkom slovenským v Budapešti vyšiel a členovia spolku dostali ho zdarma. Krem kalendárskej čiasti a soznamu jarmokov Kalendár obsahuje viac poučných rozprávok a ozdobený je mnohými vyobrazeniami. Pre nečlenov stojí kalendár 20 krov a možno si ho objednať v redakcii „Vlast a Svet“, Budapešť, József-körút 53 szám. Odporúčame.

Vyzvanie k predplateniu!

Bližime sa ku sklonku roka a tak zároveň aj k tej dobe, kde opätovne zakončíme jeden ročník nášho časopisu. O krátkych pár dní zakončíme už štvrtý ročník. Behom týchto štyroch rokov neunavne sme pracovali na tom, aby sme ct. čitateľom našim poskytli zdravý duševný pokrm. Vsemožne sme nástojili na tom, aby sme našim milým rodákom poskytli v časopise našom taký prostriedok, pomocou ktorého dozvedia sa v krátkosti o všetkom tom, čo sa deje v politickom svete, popri tom ale usilovali sme sa slovenskému ľudu v našom časopise aj taký prostriedok poskytnúť, pomocou ktorého bude si vstave popri

politických aj všeobecné známosti rozmnožiť a popri tom mravne sa sošľachtif.

Aby tedy časopis náš tejto vytknutej úlohe čím lepšie boi vstave zodpovedaf, **popri politike** donáša v každom čísle viac **poučných článkov**, donáša **mravno-poučné rozprávky a rozjímania**. Jedným slovom je tak rozmanitého obsahu, že v ňom najde **jak politik, tak aj s politikou sa nezaoberajúci** mnoho zaujímavého a poučného. Časopis náš je, čo sa týče **objemu, najobšírnejší** a čo sa týče **obsahu, najrozmanitejší** a **najbohatší** z pomedzi všetkých slovenských ľudových časopisov.

Politický smer nášho časopisu je **vlastenecko-liberálny**. Zodpovedne nášmu politickému programu v prvom rade bojujeme a aj budúce bojuvať budeme **proti nevlasteneckému smeru národnostných prepiačov**. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisti v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme**. Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Ďalej odhodlane budeme bojuvať aj proti **ľudárom** ktorí sú **pre pokoj krajiny práve tak nebezpeční**, jako národnostní agitátori. Národnostní agitátori popudzujú proti všetkému, **čo je vlastenecké**, ľudári ale proti všetkému **čo nie je katolícke**. Účinkovania obúch sú nanajvýš škodlivé pre krajinu, lebo agitácie ich podryvajú svornosť a bratskú lásku medzi občianstvom našej milej vlasti. Úlohou našou bude tedy, aby sme dobrý slovenský ľud vystrihali pred agitáciami týchto stránok.

Na základe v kratkosti podaného programu prosíme o **ďalšiu dôveru** ct. obecnstva, prosiac priateľov našich zásad, aby časopis náš všemožne rozširovali.

Vlastenecký smer a liberálne zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

Časopis náš **stojí ročite len 4 koruny**,
na pol roka **2 »**
na štvrt roka **1 koruna**.

Dopisovatelia dostanú **zdarma** časopis náš. Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny**.

CHÝRNÍK.

Všetkým našim ct. čitateľom a priateľom prajeme šťastlivé vianočné sviatky!

Jeho veličenstvo kráľ vianočné sviatky strávi u svojej dočery arcikňažuy Marie Valerie vo Walsee.

Pastiersky list. Biskupský sbor rímsko-katolíckej cirkve vydal pastiersky list k svojim veriacim v záležitosti zasvätenia svätého roku 1900. Pastiersky list bude čítaný v chrámoch cez vianočné a novoročné sviatky.

Dedič trónu 36ročný. Arciknieža Franc Ferdinand dňa 18. t. m. svätíl svoje 36. narodeniny, z ktorej príležitosti dostal mnoho pozdravov.

Veľká obec. Obec Vrútky v najbližšom čase pretvori na veľkú obec. Všetkým požiadavkám zodpovedá a prosba je už na patričné miesto zadaná. Týmto sa počet veľkých obcí v turčianskej stolici opäť o jednu obec rozmnoží.

Železničné nešťastie. V Turanoch na stanici košicko-oderbergskej železnice udalo sa tieto dni nešťastie. Z Vrútoch jachajúci nákladný vlak srazil sa na stanici s druhým nákladným vlakom a porúchal jeho osem vozňov. Rušeň vrútockého vlaku sa tiež porúchal.

Biskup o Palestíne. Pavel Zelenka, biskup potiského evanj. dištriktu tieto dni mal v Prešove, vo dvorane evanj. lycea prednášku o Palestíne. Biskup Zelenka prednášal o svojich zkusenostach, ktoré si nadobudol, keď minulého roku v zastúpení uhorských evanjelikov odprevadil nemeckého cisára do Svätej Zeme. Veliké obeceastvo pripravilo biskupovi srdečnú ováciu.

Kaplnka kráľovnej. Arciknieža Fridrich dal postaviť peknú kaplnku v kadétskej škole v Prešporke, ktorá je venovaná pamiatke nebohej kráľovnej Alžbete. Posviacka kaplny previedla sa za pekných slávností.

Nová kompa na Váhu. Medzi obcami Bešeňovou a Sv. Michalom v Liptove fabrikant zápaliak Makovičský, árendátor Rothschild a drevokupec Kapp na vlastné trovy postavlia kompu. Kompa bude osožná i Nemeckej Lupči.

Smrť. Jozef Tmák, r. kat. farár a pleban, tit. kanonik vo Zvolene zomrel dňa 13. t. m. v 65. roku života svojho. Nebohý pastier, ktorý sa tešil všeobecnej úcte na celom okolí, 39 rokov účinkoval jako kňaz.

Zamrzli. Tubá zima minulého týždňa v turčianskej stolici vyžiadala dve obeť. Na Vrútkach zamrzol jeden robotník zaiste v opilom stave a v Jasenovej jeden neznámy človek.

Odhalenie millennárnej tabule. Do steny právnickej akademie v Prešporke zamurovanú pamätnú tabulu, ktorú z príležitosti millenniuma na svoje trovy dal zhotoviť správca akademie dr Juraj Fésüs, dňa 14. t. m. slávnostne odhalili za prítomnosti veľkého obecenstva, professorského sboru a akademickej mládeže. Slávnosť vypadla skvele.

Posúdení vyslanci. Kraj. vyslanci Zoltán Zmeškal a Štefan Rakovszky počas ľudového shromaždenia v Žiline pre nečinné poriadky boli urazili slúžneho Ignáca Radu, ktorý spomenutých vyslancov preto zažaloval. Záležitosť prišla až pred kúriu a tá pánov vyslancov posúdila pre urazenie na cti každého na 100 zl. peňažitej pokuty a na zaplatenie trov.

Svetovú výstavu v Paríži zahája dňa 15. apríla bud. roku s okázalými slávnosťami.

Výročný deň smrti Washingtona. Dňa 14. t. m. minulo tomu sto rokov, čo zomrel Juraj Washington, slávny bojovník za spojenie amerických Spojených štátov a prvý ich predseda. Storočnú pamiatku smrti Washingtona zasvätila celá Amerika veľmi okázalými slávnosťami.

Nešťastie na Váhu Samo Politzer krémár v Lipovci minulého týždňa chcel z Vrútok na voze prejsť po zamrznutom Váhu. Jako však došiel voz na prostred Váhu, ľad sa prelomil a Politzer s paholkom, koňmi a vozom padol do Váhu. Paholok s koňmi sa utopil, Politzera však podarilo sa vyslobodiť.

Požiar. Vo Veľkom Bobrovi dňa 9. t. m. vypukol požiar, ktorému padly za obeť dva domy a jedno humno. Že sa požiar za veľkého vetra nerozšíril, má sa ča ďakovať jedine sebaobetivej práci tamojších hasičov.

Odmenný ochranca. Prvá uhorská assekuračná spoločnosť dala 30 korún odmeny Matiašovi Hrehušovi, kancelistovi pri trenčianskom súde za jeho sebaobetivú ochrannú prácu, ktorú vyvinul počas požiaru v Opatovej.

Z Trnavy. Po zborení Stummerovho cukrovaru nastala v Trnave otázka, či barón Stummer znova postaví cukrovú fabriku, lebo si žiadal isté výhody od mesta a mesto žiadalo od baróna tiež isté zdravotnícke poriadky. Vee je už pokonaná a barón Stummer nielen že zborenú fabriku obuočí, lež ju zväčší ešte jednou raffineriou a zároveň zaviazal sa, že sa postará, aby sa okolo cukrovaru nerozliehaly zlé výpary a špinavá voda nevytekala viac tade z fabriky, kade posiaľ tiekla na úkor zdravia okolitého obyvateľstva. — V budúcom roku budú Trnavu osvetľovať plynom, gázom a v tejto záležitosti mesto už vyjednáva s podnikateľmi.

Matkou triatridsať detí. V Londýne tieto dni zomrela jedna stará ženská, menom Maria Jonesova, jejž meno známo bolo v celej Anglii. Zosnulá mala totiž 33 detí a pred rokmi vyhrala odmenu, ktorú vyktnul istý londýnsky časopis pre takú anglickú ženu, ktorá má najviac detí. Rakev nebohej sprevádzalo vyše sto vnúčenciev a pravnúčenciev

Kupujme u našich priemyselníkov. Po krajine začal sa zdravý pohyb, ktorý má za cieľ povzbudzovať krajinské obecenstvo k tomu, aby svoje potreby kupovalo u domácich priemyselníkov a nevydávalo svoje groše za výrobky cudzozemské. Keď na pr. Češi nechcú kupovať múku zo zbožia uhorského, nech ani u nás nekupujú české plátno a porcellán. Vyše štyristo millionov zl. vydadajú uhorskí obyvatelia za cudzozemské priemyselné články a naši priemyselníci ponosujú sa, že nemajú roboty. Manželka ministra Hegedüsa tiež napomáha túto akciu v záujme uhorských priemyselníkov a po tieto dni napísala článok do jedných novin, v ktorom oduševňovala uhorské obecenstvo, aby kupovalo svoje potreby u domácich priemyselníkov. Tento článok natoľko sa popáčil jednomu pánovi, že manželke ministrovej jako honorár za ten článok poslal tisíčku. Milostivá pani tento honorár veru neodmietla, prijala ho a ešte v ten deň rozdelila tisíčku dobročinným spolkom.

Zomrela pri sobáši. Juliana Kučera pekná deva v Pančove práve keď mala so svojim mladoženčiom podpísať uzavretie manželského sňatku, ranená mrtvicou na srdce s výkrikom klesla k zemi a skonala. Neočakávaný smutný prípad hlboko dojal svatobný sprievod a mladoženča uviedol skoro do zúfalstva.

Diurnisti prosia polepšenie platu. V štátnej službe stojaci diurnisti podali prosbu k snemu o polepšenie ich hmotného stavu. Prosia vládu, aby cestou nariadenia povýšila plat diurnistov, alebo aby pod titulom bytného dala im podporu.

Nezbedníci. Traja nezbedníci, sotva 13—14roční, keď osobný vlak jachal popri obci Ferenczhalom do Veľkého Bečkereku vybehli na železničný násyp a odtiahli vechsel, tak že by sa bol vlak doista vyšínul a s vysokého násypu srútil. Na veľké šťastie jedon strážnik zbadal nebezpečie a popravil vechsel, čím bolo nebezpečie odstránené. Proti nerozvažným chlapcom podali trestné oznámenie.

Hrobka Dávidova v Jerusaleme zažila rozmanité osudy. Dľa podania bola ona kryptou Dávida, Šalamúna a 14 židovských kráľov. Nabuchodonozor ju nerozváľal, zato židovský kráľ Hyrkan potreboval groše a vybral mnohé poklady zo sarkofagov. Pri zaujatí Jerusalema Titusom hrobku orabovali Rimania. Titus doniesol do Ríma množstvo židovských pokladov, medzi nimi i zlatú misu Šalamúna, ktorá vážila 5 centov. Keď neskôr kráľ Vandalov Geiserich vyraboval Rím, poslal celú loď židovských pokladov do Karthaga, medzi nimi i svetochrýnu misu Šalamúna. Loď ztroskotala sa však u Livárskych ostrovov. Tak vychádzajú na nivoč poklady ľudské.

Vyznačené mníšky. Jeho veličenstvo kráľ Mariu Vilmu Weigertovú, náčelníčku mníšiek rádu sv. Alžbety v Prešporke vyznačil zlatým záslužným krížom s korunou za tie zásluhy, ktoré si nadobudla na poli verejnej dobročinnosti a Filoménu Rösnerovú, náčelníčku mníšiek rádu sv. Uršuly v Trnave zlatým záslužným krížom za jej zásluhy nadobudnuté na poli výučby.

Deputácia. Petra Rátha, kraj. vyslanca čačanského okresu vyhľadala tieto dni jedna deputácia z Trenčianskej pod vedením bar. Armina Poppera, aby ho pozdravila z tej príležitosti, že ho jeho veličenstvo kráľ vyznačil titulom kráľ. dvorneho radcu. Ráth vrele ďakoval za pozdrav a sľúbil, že i naďalej bude podporovať záujmy trenčianskej stolice.

Lekári proti lekárom-professorom. Dvadsaťsedem budapeštianskych lekárov podalo návrh Lekárskemu spolku, aby universitným lekárom-professorom zakázaná bola privátna prax. Návrh odôvodňujú tým, že i na právnickej fakulte účinkujúcim professorom zakázané je prevádzanie pravotárskej praxi a že privátna prax universitných profesorov podryva hmotné záujmy praktisujúcich lekárov. Návrh však sotva prijmu, lebo medzi pravotou a zdravím ľudským je veľký rozdiel. Veď tí lekári-professori chudobných liečia i zdarma a keď bohatý zaplatí, nikto to nemôže mať za zlé. V Budapešti je lekárov až mnoho a na vidieku sú celé okresy bez lekárov.

Svätosť kostola. Jozef Tóth ročník v Sándorfalve v opilom stave dotackal sa do kostola a keď omšu slúžiaci kňaz ukázal veriacim oltárnu sviatosť, opilec zvolal: „Ľaľa jako robí jedon človek z ostatných ľudí bláznov!“ Tótha zato posúdil segedínsky súd pre priestupok proti náboženstvu na dva mesiace do väzenia. Kráľ. tabula vzhľadom na opilosť Tótha znížila trest na jeden mesiac. Kráľ. kúria teraz však potvrdila prvostupňový výrok s tým odôvodnením, že v prítomnom páde opilý stav obžalovaného nemôže slúžiť čo obľahčujúca okolnosť, lebo už to samo v sebe, že obžalovaný v opilom stave vkročil do domu Božieho, musí padnúť pod prísnejšie posúdenie. — V takomto páde teda, daj Bože aby sa nikdy viac neudal, opilý stav nebude obľahčujúcou okolnosťou.

Nešťastie. V Rimavskej Sobote náčelník stanice Alexander Tóth chcel preskočiť s jedného vlaku na druhý, pri čom sa tak nešťastne šmiknul, že padnul pod kolesá, ktoré nešťastníka zadlávily. Tóth o pár minút vypustil ducha.

Najdené dedičstvo. Nedávno zomrela v Paríži jedna speváčka, o ktorej sa vedelo, že zanechala po sebe i obnos peňazí, ale pozostalosť najst nemohli. Jej veci odpredali dedičia na licitácii a nóty, partitúry po nej kúpila za 61 frankov pani Bohervalová. Keď potom kúpené sošity doma prezerala, v jednej partitúre našla 18.500 frankov. Bovervalová odovzdala pozostalosť oprávneným dedičom.

Najstaršie mestá na svete. Peking, hlavné mesto Číny, je 8000 rokov staré. Jerusalems stál už za časov Abraháma a má do 4000 rokov. Atény asi 3600 a tak sú najstarším mestom európskej pevniny, kdežto Rím bol vystavený len roku 753 pred Kristom. Tanger v Maroku má 2700, Marseille 2497. Londýn a Paríž sú voči týmto ctihodným starcom púhymi deťmi. Pritom všetkom uplynulo už 1950 rokov, keď voje Cesarove priniesly do zemí anglickej a francúzskej rímsku kultúru.

Víťazstvo Búrov. Po celom svete s radostou prijímajú zprávy o víťazstvách Búrov, ktorí tak statne bránia slobodu svojej vlasti proti Angličanom. Búrov pozdravujú zo všetkých strán a žičia im víťazstva. Tak i koložvárski priemyselníci poslali telegramm Pavlovi Krügerovi, präsidentovi transválskej republiky, v ktorom mu blahoželajú k tým veľkým víťazstvám, ktorými Bob korunuje zbraň za svoju slobodu tak chrabre bojujúcich Búrov. Krüger za pozdrav tiež telegraficky poďakoval sa koložvárskeho priemyselníkom.

Kedy stávajú panovníci? Zo všetkých panovníkov Európy cisár Vilhelm II. vstáva najvčesšie. O 5. hodine je už na nobách, vypije jednu šialku čiernej kávy a hneď si sadne ku písaciemu stolíku. Kráľ Franc Jozef vstáva tiež o 5. hodine, raňajkuje mliekovú kávu s rožkom. Cár stáva medzi 9. a 10. hodinou a pije čaj. Anglická kráľovná Viktoria vstáva okolo 10. a 11. hodiny, ale čas není ustálený, lebo keď sa slabou cíti, nuž i dlhšie ostane v posteli. Z panovníkov najpohodlnejší je srbský Milan ktorý riadne napoludnie stáva a po obede zas si trochu podrieme. Predseda francúzskej republiky Emil Loubet stáva o 6. hodine a hneď počne pracovať tak ako Vilhelm II. a pritom ani neraňajkuje.

K U O B R Á Z K U .

Prípravovanie vianočného stromku.

Najradostnejšími sviatkami kresťanského sveta sú Vianoce. Niet kresťanskej rodiny, v ktorej by nezavládla radosť zvyšovaná láskou k Bohu a k spolubližným. Rodičia prekvapujú darkami svoje detky, detky zas rodičov, priateľ priateľa, známy známeho. A to všetko deje sa s radosťou nad príchodom Syna Božieho. Vianočný stromček býva najčastejším prekvapením dietok v Štedrý večer. I náš obrázok predstavuje výjav, keď rodičia chystajú prekvapenie svojim dietkam: ozdobujú vianočný stromček. Ich detky sú však už väčšie, nedôverujú, žeby Ježiško sám osobne stromček doniesol a vystihly okamih aby mohli nakuknúť, čo im chystajú ich dobrí rodičia.

Vianočným stromkom prekvapovať detky je pekným zvykom novej doby. Hovorí sa, že tento zvyk prešiel k nám z Nemecka počiatkom tohoto stoloetia. Proti tomuto udaniu svedčí však v archíve mesta Novej Bane nachodiaci sa zákaz z doby okolo roku 1790. Týmto zákazom totiž predstavenstvo mesta napomínalo obyvateľov, aby z mladej hory nevytínalo jedlíčky o Vianociach, lež aby si hľadalo stromky v lese staršom. Jak tento zákaz pofahuje sa na vytínanie jedličiek pre vianočné stromky, tak užívanie vianočného stromku u nás začalo sa šíriť prv než v Nemecku. A dnes tento pekný zvyk je u nás rozšírený tak, že Vianoce bez stromkov nedajú sa ani mysleť.

K OBVESELENIU.

V hostínci.

Kellner: Mám doniesť pohár piva?

Host' (ktorý sa trápi s krájaním tvrdého mäsa): Ešte nie! Najprv práca, potom pôžitok!

Smútok.

— Vy ste toho leta zase boli v morských kúpeľoch?

— Ano. Ale pre smútok bol som v kúpeľoch na Čiernom mori.

Našiel sa.

Student: Pripomínam, že ten oblek zaplatím len na Veľkú noc.

Krajčír: O, prosím, to nerobí nič!

Student: Tak, a kedy mi oblek pošlete domov?

Krajčír: Na Veľkú noc.

Dobre rozozná.

Syn: Otecko, ako rozoznávame jačmeň od žita?

Otec: Zcela jednoducho: jačmeň je v pive a žito v chlebe!

Panie medzi sebou.

— Dneskajší mladí India sú nie takí zdržanliví, ako niekdy. Mój manžel ma len vtedy pobozkal, keď bolo po našich oddávkach.

— A mňa len až vtedy, keď mal už moje — veno v rukách.

Prirodzene.

Jedného večera prepadli lupiči notáriušu.

— Sem peniaze alebo život! s tymito slovami vrhli sa notára ticho fajčiaceho na kanape.

— No veď ste vy skutočne sprostí ľudia, hovorí rozmarne notáriuš, veď keby mal peniaze, tak by nesedel teraz doma, ale — v krčme.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 21. decembra.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 68, zadok 80, polievková 72, jazyk 72, obličky, ľadviny 90, čistené 180 krov za

1 klg. — *Barančina:* predok 90, zadok 120 krov — *Telacina:* 80, lopatka 82, stehno 100 krov za 1 klg. — *Bravčovina:* 58, stehno a lopatka 66 krov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 95, surová 66 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 54 krov, loj 52 krov, slanina ku roztopeniu 52 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 60, sliepku 85, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 150, za tučenú hus 400 krov. — *Očistená drúbež:* kura 60, sliepka 80, kapúň 110 krov, hus 300 (za jeden klgr. 60 krov), morka za kus 250 krov, a kačka za kus 120 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 4 kusy za 20 krov, menšie 26 kusov za 1 zl., ku čaju 4 kusy za 20 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 90, štika 70, zubáč 100, jesater 200, okúň 100 krov. Raky: kus za — krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 120, ku čaju 140 krov za 1 klgr. Tvaroh 28 krov za kilo. — Smotana 34 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 60, jarabica 60 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 30 krov. — 1 klgr. divej svine 45 krov, stehno srny 320 krov. — Zemiaky 4 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	13.20	12.60	12.00	11.30	10.90	10.50
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	9.80	8.60	7.20	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.20, hrubé po 4.30.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 1.50—2.00, žlté zl. 2.10—2.20, rožky zl. 4.00—6.00, biele zl. 1.30—1.60 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 6 krov. — *Cibula* zl. 2.50—4.20 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 80—1.50.

Strova: *Hrach* nový — kr., čistený starý 10—15 krov za liter. *Sošovica:* domáca 8—12 za klgr. *Rižu* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—15 krov, čierny 10—11 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 21. decembra.

Obilie	Jakoš dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.60	8.30	Štátny dlh.					
" peštianska	75-81	7.55	8.35	Uhorská zlatá renta 4%	115.75	116.25	Prvá uhor. poisť. spol.	3030.-	3081.-
" stolnobelehrádska	75-81	7.60	8.40	" korunová renta 4%	94.75	93.10	Pešt. uh. kupec. b.	1400.-	1405.-
Raž (žito)	70-72	6.05	6.30	Uhorské regálové úpisý 4½%	98.75	99.75	Pešt. prvá vlaš. sporiteľňa	8350.-	8400.-
Jačmeň na krm.	60-62	5.70	5.80	" premiové úpisý	159.50	161.50	Šaigó-tarjánska baňa na uhlie	300.00	303.00
" na pátku	62-64	5.45	5.55	Uhorská tissko-segedínska po-			Záložné listy.		
" na várku	64-66	6.25	6.50	žička 4%	137.25	138.25	Uhorského pozem. úverkového		
Ovos	80-82	5.35	5.45	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	120.00	111.00	ústavu 4%	94.50	95.50
Kukurica	—	5.30	5.65	" vyvážkové úpisý 4½%	93.50	94.50	Uhorského úver. záložného ús-		
"roso	—	5.30	5.80	Spoločná požička v bež. penia-			tavú 4½%	99.00	100.00
Repica	—	11.50	12.25	zech 4½%	98.49	98.90	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	117.00	118.00
Ďatelínové semä, luc.	—	38.-	46.-	Žreby.			Peniaze.		
" červené	—	52.-	60.-	Spolku "Jó gáz"	3.10	3.40	Cisársky dukát	5.75	5.80
Sviňská masť pešťanska	—	49.50	49.50	Uhorského "Červeného kríža"	9.25	9.75	Dvadsať-frankovník	9.61	9.66
" " vištiecka	—	—	—	Rakúskeho	20.15	20.75	Nemecká ríšska marka	59.10	59.25
				Basilika	6.10	6.60	Štriebro	—	—

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti